

**Kúria
végzése**

Az ügy száma: Bfv.II.1.042/2024/15.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Dr. Nagy Antal, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2025. május 8.
Az ügy tárgya: emberölés büntette
Terheltek: I. rendű
II. rendű
Első fok: Budapest Környéki Törvényszék, 20.Fk.26/2023/4., ítélet,
tárgyalás, 2023. április 28.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 1.Fkf.267/2023/52., ítélet, tárgyalás,
2024. április 16.
Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt
a II. rendű terhelt
Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára
a II. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntette miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű és a II. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat elbírálva a Budapest Környéki Törvényszék 20.Fk.26/2023/4. számú és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Fkf.267/2023/52. számú ítéletét I. rendű és II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

[1] I. 1. A Budapest Környéki Törvényszék a 2023. április 28-án kihirdetett 20.Fk.26/2023/4. számú ítéletével – többek között – I. rendű és II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett emberölés bűntettében [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) és d) pont].

[2] Ezért I. rendű terheltet mint többszörös visszaesőt 20 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy az I. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

[3] A II. rendű terheltet 16 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte és megállapította, hogy a II. rendű terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[4] Az I. rendű és a II. rendű terheltet érintő kétirányú fellebbezések folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2024. április 16-án meghozott 1.Fkf.267/2023/52. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét mindkét terhelt tekintetében megváltoztatta; velük szemben a társtettesként elkövetett magánlaksértés bűntette [Btk. 221. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) és d) pont] miatt indult büntetőeljárást megszüntette, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét mindkét terhelt tekintetében helybenhagyta.

[5] 2. A jogerős ítélet tényállásának lényege a következő:

- I. rendű terhelt élettársi kapcsolatban élt II. rendű terhelttel, és velük élt ez utóbbi gyermeke, III. rendű terhelt, valamint 2019. nyarán megismert élettársa, IV. rendű terhelt is. A terheltek hajléktalan életmódot folytattak, elhagyott épületekben laktak, más mellett bűncselekmények elkövetéséből is tartották fenn magukat.

- Az alkoholbeteg sértett egyedül, kutyájával élt a részbeni tulajdonát képező, értékes berendezési tárgyakkal felszerelt, ugyanakkor a sértett életmódjára is kiható betegsége miatt rendkívül elhanyagolt a cím 1 szám alatti családi házas ingatlanban, amelybe a bejárati ajtón nem, csak a házhoz épített garázból nyíló ajtón keresztül lehetett bejutni. A sértett vendégeket – néhány barátján kívül – nem fogadott, a tulajdonában levő ékszereit édesanyjánál tartotta, aki rendszeresen élelmiszerrel is ellátta őt. A házban könnyen pénzre tehető ingóságok nem voltak, a sértett 2019. december 14-én 70.000 forint földbérleti díjat kapott, amelyből ismeretlen összeg a garázsa polcán levő pénztárcájában volt.

- Az alkoholfogyasztást követően ismertelen fokú alkoholos befolyás állapotába került I. rendű, II. rendű, III. rendű és IV. rendű terhelt – II. rendű terhelttel távoli hozzátartozói kapcsolatban álló – fiatalkorú V. rendű terhelt felvetésére, mely szerint a sértett jelentős mennyiségű pénzt tart otthon, melyet megszerezhetnek, I. rendű és III. rendű terhelt vezetésével (akik társaik egyetértésével elhatározták, hogy erőszakkal is megszerzik a sértett pénzét) a fiatalkorú terhelt útmutatásával 2019. december 31-én 23 óra körüli időben érkeztek a sértett házához.

- I. rendű és III. rendű terhelt átmásztak a kerítésen, a garázsba mentek, ahonnan kizavarták az egyébként nyugodt és barátságos természetű kutyát, majd a nagykaput belülről kinyitották, és a női terheltek is a garázsba mentek. Az ismertelen mennyiségű szeszestaltól körülbelül közepes fokú alkoholos befolyásoltságú, fűtés hiányában két nadrágot és kabátot is viselő sértett ezt észlelve lement a lépcsőn, és annak ellenére, hogy a II. rendű és a fiatalkorú

terhelte megismerte, el akarta érni, hogy a terheltek hagyják el az ingatlanát. Viszont mivel félt tőlük, úgy döntött, hogy színleg belemegy, hogy együtt szórakozzon velük, és szeszes italokkal kínálta őket. A terheltek megpróbálták feljutni a lakásba, amit a sértett nem engedett és felszólította őket az ingatlan elhagyására, amelybe a terheltek színleg belementek, és az udvaron elbújt I. rendű terhelte kivételével elhagyták az ingatlant, a sértett pedig a lakásba ment.

- III. rendű terhelte az előbújt I. rendű terhelte hívására ismét átmászott a kerítésen és a bejárati ajtót betörve társával a házba ment, ahol szembe találkoztak a sértettel.

- I. rendű terhelte a sértettet kétszer ököllel mellbe ütötte, amelytől a sértett elesett, fejét egy virágtartóba beverve elájult. A terheltek kutatni kezdtek, III. rendű terhelte egy, a folyosón talált mobiltelefont a zsebébe tett, majd a hűtőszekrényből elkezdtek az élelmiszert egy táskába tenni, közben a női terheltek – akik kis ideig vártak, majd a nagykaput kinyitó II. rendű terhelte vezetésével mindhárman a házba mentek – is megérkeztek. Segítettek társaiknak az élelmiszer táskákba tételében, majd III. rendű terhelte felszólítására IV. rendű terhelte és a fiatalokú terhelte az emeleten, ő maga II. rendű terhelte a konyhában kutattak, míg I. rendű terhelte a sértettre vigyázott. Miután a sértett először eszméletre tért, I. rendű terhelte jobb talppal arcon rúgta, amitől újra elájult, majd amikor újra eszméletre tért, II. rendű terhelttől kért segítséget, aki azonban amiatti haragjában, hogy nem találtak pénzt, egy fiókkal háromszor a fejére ütött, amitől a sértett ismét elveszítette az eszméletét.

- Az ismételen eszméletéhez tért sértettet I. rendű terhelte mellbe ütötte, majd III. rendű terhelte egy kéthegyű kést a szeméhez tartva, őt kutyának szólítva kérdezte tőle, hogy hol tartja a pénzét. A sértett azt válaszolta, hogy az anyjában, és fel akart ülni, amire III. rendű terhelte a bal szeme környékén megszúrta (ami miatt a sértett nem mert többé ellentmondani), és két tenyere alsó részével ötször-hatszor megütötte a bal oldali bordáit, miközben az I. rendű terhelte lefogta a fejét. III. rendű terhelte egy folyosón talált levesestálat a fejéhez dobott, amitől az szét tört a fején, de a sértett ekkor sem válaszolt. I. rendű és III. rendű terhelte az oldalát többször megrúgva próbálták megtudni, hol tartja a pénzt, a sértett összegörnyedve, kezait a feje elé tartva próbált védekezni.

- A sértett eszméletlen állapotában az I. rendű terhelte átkutatta a sértett kabátját és a zsebeiben talált két mobiltelefon közül az egyiket eltette, a másikat a II. rendű terheltnak adta, a III. rendű terhelte a nadrágjait kutatta át, de azokban semmit nem talált.

- Miután a terheltek megértették, hogy a sértettől nem tudják meg, hol tartja a pénzét, haragjukban I. rendű és II. rendű terhelte porcelán tányérokat és poharakat dobtak a fejébe, III. rendű terhelte pedig egy konyhából hozott mikrohullámú sütőt ejtett a fejére, miközben a fiatalokú terhelte egyszer a hátába rúgott. III. rendű terhelte a sértett nadrágját és az alsónadrágját is a combjára letolta, a férfi terheltek felemelték a körülbelül 55 kg tömegű fa étkezőasztalt, és a sértett mellkasára ejtették úgy, hogy az az I. rendű terhelte kezéből kicsúszva, körülbelül 50 cm-ről esett rá. A III. rendű terhelte egy üres borosüveggel a sértett bal sípcsontját többször megütötte.

- A IV. rendű terhelte társai bántalmazásától megrémülve a kutatás után leült és sírt.

- A terheltek a körülbelül 20 percig tartó bántalmazás után, miután a sértett már nem adott életjeleket, a bejárati ajtót nyitva hagyva 24 óra és éjjel 1 óra közti időben eltávoztak, a lakásban talált élelmiszereket, alkoholtartalmú italokat, kozmetikai eszközöket, valamint egy fejre csatolható lámpát magukkal vitték, és mindannyian a cím 2 szám alatti művelődési házhoz mentek, miközben a II. rendű terhelte egy vérral szennyezett ruhát egy kertbe dobott. Az I. rendű terhelte – aki először jelentkezni akart a rendőrségen, de társai rábeszélésére ettől a szándékától elállt –, a véres ruháit elégette, majd 2020. január 1-jén 02.00-03.00 óra körül az előre megbeszéltek szerint, a felnőtt korú terheltek személy 1-ékhez mentek, közben a III.

rendű terhelt a magával vitt, bántalmazáshoz használt kést egy bokorba dobta, a fiatalok pedig az édesanyjához ment. A terheltet a sértett 2020. január 4-i megtalálásának hírére eltávoztak, és január 10-i elfogásukig – az I. rendű és a III. rendű terhelt által elkövetett bűncselekményből is fenntartva magukat – elrejtőztek.

- A sértett a bántalmazás folytán testszerte kis-közepes erőbehatások miatt nyolc napon belül gyógyuló zúzódásokat, az arc bal oldalán közepes erőbehatás folytán nyolc napon túl gyógyuló töréses sérüléseket szenvedett el. A nagy erőbehatásra létrejött bordatörések, melyek a mellkas összenyomása, összenyomása folytán keletkeztek, a sértett halálának beálltában közvetlen okozati szereppel bírtak, a sértett halálát a bordatörések folytán keletkezett tüdőzúzódás és mellüri vérgyülem miatti, legkorábban 20 perc, legkésőbb 60 perc alatt bekövetkező fulladás okozta, abban idült tüdő-, szívbetegsége, alkoholos befolyásoltsága nem játszott szerepet.

[6] **II. 1.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. rendű és a II. rendű terhelt terjesztettek elő felülvizsgálati indítványokat a felülvizsgálat törvényi oka jogszabályi alapja (Be. 649. §) megjelölése nélkül.

[7] **1.1.** Az I. rendű terhelt indítványának lényege szerint az eljáró bíróságok helytelenül vontak következtetést a bűnösségére, mert ítéletük a tényállás felderítetlensége, iratellenes ténymegállapításai és helytelen ténybeli következtetései folytán megalapozatlan.

[8] A bizonyítás anyagának egyes részeinek részletes elemzését elvégezve azt állította, hogy az egyes terheltet cselekvőségére, a sértett felfedezésének körülményeire és a halál beálltának időpontjára olyan egymással ellentétes tartalmú bizonyítékok álltak rendelkezésre, amelyek tekintetében az ellentmondások feloldása nem történt meg, így azokra alapítottnak a bűnösségének minden kétséget kizáró megállapítására nem kerülhetett volna sor.

[9] Előadta, hogy soha nem tagadta, hogy a sértettel összeszólalkozott, majd arcon ütötte, azonban a földre került sértettet nem bántalmazta. Az igazságügyi orvosszakértő tárgyalási nyilatkozatának részletes értékelése mellett azzal érvelt, hogy a szakértők által számba vett sérülések a vádirat szerinti sérülésekkel és az ítéletben rögzített bántalmazásokkal nem összeegyeztethetők, miután a szakértők annak megfeleltethető sérülést nem találtak.

[10] Sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok a III. rendű és a IV. rendű terhelt megkérdőjelezhető vallomására alapította a tényállást, továbbá, hogy a bíróság nem oldotta fel szakértő 1-nek a halál beálltának időpontja kapcsán önellentmondásos – az I. rendű terhelt által részletesen számba vett – nyilatkozatait. Tanú 1 és tanú 2 vallomásainak részletes idézése mellett azt fejtette ki, hogy számos további olyan ellentmondás van az ügyben, amelyet az alapügyben eljáró egyik bíróság sem oldott fel, ugyanakkor aggálytalanul azokat a bizonyítékokat fogadták el, amelyek az ítéleti döntésüket erősítették, míg a cáfolókat negligálták.

[11] Az eljárás lefolytatását érintően a nyomozás eljárási hibájaként kifogásolta, hogy a helyszíni kihallgatásra csak a III. rendű terheltet állították elő, kifogásolta a helyszíni szemle lefolytatását, az ott gyűjtött bizonyítási eszközök megvizsgálását, a bizonyítékok értékelését, továbbá állítása szerint az eljáró bíróságok sem a ténybeli, sem a jogi indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget. Hangsúlyozta, hogy az első- és a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz indokolást a tekintetben, hogy a nyereségvágyból elkövetés minősítő körülmény megállapítását mire alapozta, és arra vonatkozóan sem, miért zárták ki annak a lehetőségét, hogy a sértettet más időpontban más elkövető – nevezetesen tanú 1 – ölte meg. Az elsőfokú ítélet megalapozatlan a sértettől elvett értékek tekintetében is, mivel a tanúbizonyítás során egyértelművé vált, hogy a sértett ékszereket nem tartott a lakásában, így

ezt nem is vehették el tőle, valamint az elvett mobiltelefonok típusa és száma sem került tisztázásra.

[12] Kifejtette továbbá, hogy amennyiben egy erőbehatás okozta a sértett halálához vezető bordatöréseket, az nem adhat alapot a különös kegyetlenséggel elkövetés felrovására, valamint önmagában az orvosszakértői vélemény alapján az általa kifejtett cselekvőség nem volt alkalmas a sértett halálának előidézésére. Valójában a fiataikorú V. rendű terhelt magatartása felel meg annak a sérülésnek, amely a sértett halálát kiváltotta; fiataikorú V. rendű terhelt egynél többször, pontosan meg nem állapítható alkalommal kis-közepes erővel belerúgott a sértett hátába, amellyel pedig közvetlen okozója volt a bordatörésnek, és annak talaján a sértett fulladásos halálának.

[13] Mindezekre tekintettel – lényegét tekintve annak alapján, hogy a sértett halálának körülményei és a valódi elkövető személye felderítetlen – az I. rendű terhelt a jogerős ügydöntő határozat felülvizsgálatát kérte.

[14] 1.2. A II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa szerint az alapügyben eljáró bíróságok a büntető anyagi jog és eljárásjog sérelmével állapították meg a bűnösségét, miután nem tettek eleget ügyfelderítési kötelezettségüknek, nem folytatták le a szükséges bizonyítást, a beszerzett bizonyítékok közötti ellentmondásokat nem oldották fel, és csakis a terhelő bizonyítékokat figyelembevéve, azokra alapították bűnösségének kimondását.

[15] Kifejtette, hogy a bizonyítás ellentmondásosságára, különösen a szakértői és tanúvallomásokra, a halál időpontjának megállapításával és a sértett feltalálásával összefüggő aggályokra tekintettel jogos kétely merült fel azzal kapcsolatban, hogy a sértett mikor és hogyan halt meg. Sérelmezte a rá nézve terhelő, saját felelősségcsökkentést célzó, gyakran önellentmondásos terhelti vallomások bíróság általi elfogadását, továbbá, hogy a bíróság nem részletezte, de nem is indokolta meg, hogy az ő egyedi magatartása hogyan indította el a halálhoz vezető okfolyamatot, és hogy mi alapozza meg terhelttársaival az akarategységet. Hangsúlyozta, hogy nem volt jelen végig a szobában, rálátása sem volt arra, hogy I. rendű és III. rendű terhelt a felfokozott érzelmi állapotban mit hajtanak végre, így sem fizikai, sem pszichikai bűnsegélyt nem valósított meg.

[16] Kiemelte, hogy terhelttársainak cselekményével nem azonosult, és annak megakadályozására vagy félbeszakítására sem volt módja, annak ellenére, hogy arra kísérletet tett. A sértett halálát eredményező bántalmazásban semmilyen módon nem vett részt, társainak ölésre irányuló szándékáról nem volt tudomása, és nem róható a terhére a vagyoni előny megszerzésének célzata sem, mert bár – az időben-térben elkülönülő, a bántalmazást időben megelőző – kutatásban részt vett, de a sértettől nem tulajdonított el semmilyen értéktárgyat.

[17] Kifogásolta a sértett lakásában korábban lakó tanú vallomásának aggálytalan elfogadását, tanú 3 és tanú 4 vallomásaik önellentmondásossága feloldásának, a dohánybolt kamerafelvétele beszerzésének és a helyszínen talált idegen DNS felderítésének elmulasztását azzal, hogy mindezek alapján nem vizsgálta az alapügyben eljáró bíróságok egyike sem, hogy a helyszínről való távozásuk és a sértett holttestének felfedése között eltelt idő alatt bárki más járhatott-e a sértett házában.

[18] Álláspontja szerint mindezek miatt bűnösségének megállapítása törvénysértő, mert sem emberölést, sem más bűncselekményt nem követett el, magatartása „büntetlen cselekmény maradt”. Önmagában a kutatás tényéből a nyereségvágyból elkövetésre alappal következtetni nem lehet, rablásról pedig csak akkor lehetne szó, ha a neki tulajdonított bántalmazás bizonyított lenne, egyúttal bármilyen értéket elvitt volna a lakásból.

[19] Hangsúlyozta, hogy mind az első-, mind a másodfokú bíróság ítélete megalapozatlan, az emberölés büntette és az egyes minősítő körülmények kétséget kizáróan

nem bizonyítottak, az eljáró bíróságok pedig ezek vonatkozásában az indokolási kötelezettségükkel is adósok maradtak.

[20] A II. rendű terhelt erre tekintettel a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta.

[21] 2. A Kúria az indítványok alapján külön-külön megindult felülvizsgálati eljárásokat a 2024. október 22-én meghozott Bfv.II.1.328/2024/4. számú végzésével egyesítette.

[22] 3. A Legfőbb Ügyészség a Fk.Bf.1316/2024. számú átiratában az I. és a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványait törvényben kizártnak tartotta, ezért azok elutasítását indítványozta.

[23] Kifejtette, hogy az I. rendű és a II. rendű terhelt indítványa az indokolási kötelezettség megsértésére, az I. rendű terhelt indítványa a nyomozás során elkövetett eljárási szabálysértésekre hivatkozó részében nem felel meg a felülvizsgálat keretében érdemben vizsgálható eljárási szabálysértések egyikének sem, míg azon túlmenően az indítványok jelentős részükben a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét és azon keresztül a jogerős ítéleti tényállást támadták, amelyre a felülvizsgálat tényálláshoz kötöttségének követelménye folytán a rendkívüli jogorvoslatban nincs lehetőség.

[24] Álláspontja szerint mind az I. és a II. rendű terhelt a bűnösségük, míg a II. rendű terhelt a társtettesi elkövetési alakzat törvénysértő megállapítását is tévesen sérelmezték.

[25] Az irányadó tényállásból kitűnően a terheltek célja a sértett pénzének, értékeinek megszerzése volt, ennek érdekében I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt cselekményüket egymás jelenlétében és egymás cselekvőségét kiegészítve fejtették ki. Ütésekkel, rúgásokkal és eszközökkel elsősorban köztudomásúan életfontosságú szerveket tartalmazó testtájékon bántalmazták a sértettet, aki a 27 rendbeli sérülését földön fekvve, magatehetetlen állapotban szenvedte el. Mindezen alanyi és tárgyi tényezők alapján egyértelmű, hogy I. rendű és II. rendű terheltet az ölési szándék vezette.

[26] Az I. és a II. rendű terhelt közvetlen anyagi előny megszerzésére irányuló, kitartó, durva, részben eszközökkel nagyszámú sérülést okozó bántalmazó magatartása a nyereségvágy és a különös kegyetlenség minősítő körülménye megállapítását is megalapozza.

[27] Álláspontja szerint az I. és a II. rendű terhelt indítványaikban semmilyen érdemben értékelhető jogi érvelést nem terjesztettek elő annak igazolására, hogy nem követtek el bűncselekményt, avagy nem emberölés bűncselekményét követték el, a tényállással ellentétes körülményekre hivatkoztak, azonban a tényállással merőben ellentétes érveinek helytállósága a felülvizsgálat során nem vizsgálható.

[28] 4.1. I. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványában foglaltakkal egyetértett.

[29] Az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványával egyezően az eljárásban fel nem oldott ellentmondásokra hivatkozott, mint a sértett megtalálásának körülményei, tanúk által is igazolt újévben történt észlelése, az eljárásban tanúként részt vett személy DNS-ének feltalálása a bántalmazáshoz használt széken, továbbá a szakértőnek a halál beálltának időpontjával összefüggő önellentmondásos nyilatkozata.

[30] Támogatta az indítvány azon állításait is, amelyek a bántalmazás mikéntjének kételyeit vetették fel, vagyis, hogy ki, hogyan, milyen eszközzel bántalmazta a sértettet, illetve, hogy mikor és mi miatt halt meg a sértett azzal, hogy ezekre a kérdésekre vonatkozóan kétséget kizáró bizonyíték nem állt a hatóságok rendelkezésére és ezen kérdések vonatkozásában az ítélet indokolása sem teljes.

[31] Hangsúlyozta, hogy az eljáró bíróság felderítetlen tényállásra alapozta az ítéletet, illetve a megállapított ítéleti tényállás vonatkozásában az indokolási kötelezettségének csak

részben tett eleget, amelyet a másodfokú bíróság sem orvosolt az ítéletének indokolásában, ezért a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati eljárásnak helye van.

[32] Csatlakozott az I. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványnak a törvénysértő minősítéssel összefüggő érvelésére is azzal, hogy a különös kegyetlenség és a nyereségvágy minősítő körülményét az alapeljárásban maga is vitatta, mint ahogy a bűncselekmény kétséget kizáróan bizonyíthatóságát is.

[33] Mindezekre tekintettel a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont, illetve a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

[34] 4.2. I. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében a felülvizsgálat törvényi okát a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontjaként pótolta azzal, hogy álláspontja szerint a törvényes minősítés a Btk. 164. § (8) bekezdése szerinti halált okozó testi sértés büntette. Továbbra is a sértett halála bekövetkezésének időpontja, a különös kegyetlenség, továbbá a társtettesi elkövetési alakzat megállapítását sérelmezte, ez utóbbi kapcsán a szándékos elkövetés hiánya okán.

[35] Mindezek alapján a jogerős ítélet megváltoztatását, a bűncselekmény törvényes minősítését és ennek megfelelő törvényes büntetés kiszabását indítványozta.

[36] **III.** 1. Az I. rendű és a II. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványok alaptalanok.

[37] 2. A felülvizsgálat az a Be. XC. Fejezetben szabályozott rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben – anyagi vagy eljárásjogi kifogás által – az anyagi jogerő bekövetkeztével lezárt büntetőjogi főkérdés ismételt eldöntésének lehetőségét biztosítja. Mint rendkívüli jogorvoslat kivételes jellegét a büntetőeljárás kódex a támadható határozatok körének, a jogorvoslat okainak, a felülbírálat terjedelmének korlátozásával biztosítja, és ehhez ennek megfelelően az általános eljárástól eltérő eljárási szabályokat is alkot.

[38] A Kúria az eljárására irányadó szabály szerint – a hivatalból vizsgálandó felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértésen túl – a jogerős ügydöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bekezdés].

[39] 3. Az I. rendű és a II. rendű terhelt a felülvizsgálati indítványaikban a felülvizsgálatra vezető törvényi okot a Be. 649. §-ában meghatározott jogszabályi alap megjelölése nélkül terjesztették elő, majd az I. rendű terhelt észrevételében a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontját hívta fel.

[40] A Kúria következetes gyakorlata alapján a beadványokat tartalmuk szerint értelmezi, ekként így jár el akkor is, ha a felülvizsgálati indítvány a felülvizsgálat törvényi okát nem vagy tévesen jelöli meg. Jelen esetben a terheltek indítványaikban a bűnösség megállapítása körében mind anyagi, mind a jogerős ítéletre vezető eljárásban vétett törvénysértést állítottak.

[41] 3.1. A Be. az anyagi jogszabálysértésre vezető felülvizsgálati okok meghatározásakor a normaszöveg szerkezeti bontását a felülvizsgálatra vezető okok érdemi differenciálása érdekében teszi meg. Az elhatárolás alapja pedig a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja és a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja között a bűnfelelősség terjedelme; ez az, ami a két felülvizsgálati ok tartalmában relevánsan eltérő.

[42] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja felülvizsgálati okként akkor valósul meg, ha a jogerős ítéleti tényállásban foglalt terhelti magatartás nem meríti ki (semmilyen) bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, avagy – ugyancsak az irányadó tényállásból kitűnően – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében került sor a terhelt

elítelésére. Ilyen esetben az indítvány célja a terhelt felmentése, vagy vele szemben az eljárás megszüntetése.

[43] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján – eltérően az előbbi októl – abban az esetben van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság a jogerős ítéletében a cselekmény téves minősítése (első fordulat), vagy a Btk. más szabályának megsértése (második fordulat) miatt törvénysértő büntetést szabott ki. Az említett felülvizsgálati okon alapuló indítvány tehát nem kifogásolja a bűnösség megállapítását, hanem csupán a cselekmény téves minősítését és a büntetés nemének és/vagy mértékének arra visszavezethetően, illetve önmagában, a Btk. nem a bíró mérlegelésére bízott szabályának megsértése miatt törvénysértő voltát állítja. Az indítvány célja pedig nem a terhelt felmentése, hanem a terhére rótt cselekmény eltérő minősítése és arra tekintettel – vagy önmagában a büntetés törvénysértő voltára tekintettel – a büntetés megváltoztatása, azaz a terhelt javára előterjesztett indítvány esetén a büntetés enyhítése.

[44] Következik ebből, hogy e két felülvizsgálati ok ugyanazon határozat tekintetében egyszerre, ugyanazon érvek alapján fogalmilag nem valósulhat meg; kizárólag sorrendbe állítva nincs akadálya a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt ok mellett – annak alaptalansága esetére, másodlagosan – a b) pont ba) alpontjára való hivatkozásnak sem. Jelen ügyben az I. rendű terhelt indítványa valójában ezt célozta, miután elsődlegesen, egyezően a II. rendű terhelt indítványával a bűnösség megállapítását kifogásolta, azontúl az I. rendű terhelt a terhére rótt cselekmény enyhébb minősítését indítványozta, erre tekintettel eltúlzott büntetés kiszabását állította, mindezzel a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontja szerinti felülvizsgálati ok vizsgálatát igényelte.

[45] 3.2. A felülvizsgálatban azonban mindkét szóban forgó felülvizsgálati ok esetében a tényálláshoz kötöttség szigorú szabálya érvényesül. Ennek megfelelően a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés], a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye [Be. 659. § (1) bekezdés].

[46] A tényállás irányadósága pedig azt is jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Nem vizsgálható az sem, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítási eljárást kellő terjedelemben és alaposan folytatták-e le, a bizonyítási eljárás során megvalósítottak-e esetlegesen valamilyen hibát, továbbá az sem, hogy mely bizonyítékokat és milyen okból fogadtak el, illetve, hogy egyes bizonyítékokat helyénvalóan vetettek-e el. Ebből következően a felülvizsgálat során a tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága, a bizonyítékok értékelése nem bírálható felül.

[47] Mindezek alapján a bíróság által megállapított tényállást, a bizonyítékok bírói mérlegelését támadó, megalapozatlanságot, iratellenességet, téves ténybeli következtetést sérelmező kifogások a felülvizsgálatban nem vizsgálhatók. Mindkét terhelt indítványának túlnyomó része azonban éppen a bizonyításra tartozó sérelmeket sorolt fel, mint az ügyfelderítési kötelezettség elmulasztása, a bizonyítás hiányossága, tévessége, a szakértői bizonyítás ön és más bizonyítékokkal való ellentmondásossága, ezáltal a kétséget kizáró bizonyítás hiánya; ez azonban nyilvánvalóan a fent említett bizonyítást, a bizonyítékok mérlegelését, áttételesen pedig a megállapított tényállást támadja.

[48] Ezzel párhuzamosan az I. rendű terhelt indítványa ugyancsak szükségtelenül hívott fel idézeteket az alapügyben kihallgatott egyes tanúk tárgyaláson tett vallomásából, illetve a szakértői megállapításokból és ugyancsak figyelembe nem vehető módon mérlegelte, értékelte azokat a bűnössége ellen érvelve. A Kúria elvi élel mutat rá arra, hogy

felülvizsgálati indítványban az egyes bizonyítékok tartalmának idézése, összevetése, hitelt érdemlőségük megítélése és azokból további ténybeli következtetések levonása minden esetben szükségtelen. Ha ugyanis egy bizonyíték tartalma az ítéleti tényállással egybecsengő, úgy az közvetlenül hivatkozható; ha viszont a tényállással ellentétes, vagy a tényállásban nem szerepeltetett tényeket tartalmaz, akkor nem vehető figyelembe.

[49] Az anyagi jogi okból előterjesztett felülvizsgálati indítvány akkor is kizárt, ha az indítvány a törvényben szabályozott felülvizsgálati okra hivatkozik, azonban azt a jogerős ítéletben megállapítottaktól eltérő tényekre alapítja [Be. 650. § (2) bekezdés]. Jelen esetben a terheltnek a sértett bántalmazásában való részvételének tagadására, illetve az I. rendű terheltnek a bántalmazás módjára, a II. rendű terheltnek a vagyoni előny megszerzésének célzata hiányára – ez utóbbi, mint tudati tényre – tett állításukkal pontosan ezt tették.

[50] Ezzel összefüggésben a Kúria rámutat, hogy a jogerős ítéleti tényállásban egyaránt szerepelhetnek primer (a kívülágban megnyilvánuló), illetve sekunder (tudati) tények, arra figyelemmel, hogy az elkövetés időpontjában fennálló tudati állapot tisztázása és annak megítélése az elkövetői szándék meghatározásánál döntő jelentőségű. A tudati tényeket jelentős mértékben a kívülágban megnyilvánult és ennél fogva megismerhető tények elemzése alapján (3/2013. Büntető jogegységi határozat I/1.) lehet megállapítani. Amennyiben a bíróság a jogerős ügydöntő határozatában ezen tudati tényeket is megállapítja, azok a felülvizsgálati eljárásban nem támadható tényállás részét képezik [Kúria Bfv.I.718/2021/8. (BH 2022.144.)].

[51] A megállapított tényeket a bizonyítás hiányosságával tagadó és erre teljes mentesülést alapozó indítvány azonban nyíltan a Be. 650. § (2) bekezdése szerinti törvényi tilalomba ütközik és ezért mind az I. rendű, mind a II. rendű terhelt indítványának ezen részei törvényben kizártak.

[52] Mivel a terhelti indítványok e körben ebben merültek ki, a bűnösség törvénysértő megállapítását célzó, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában meghatározott felülvizsgálati ok érdemi vizsgálatának a felülvizsgálati indítvány alapján tehát nincs helye.

[53] A tényálláshoz kötöttségből következően a bűnösségen túl a bűncselekmény minősítése is csak az ítéleti tényekkel mindenben összhangban álló tényállítások alapján vitatható. A Kúria – a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontja alapján – mindkét terhelt által vitatott nyereségvágy és a különös kegyetlenség minősítő körülményeit, továbbá az I. rendű terhelt kifogását a cselekmény halált okozó testi sértés büntettként minősülése körében erre tekintettel vizsgálta.

[54] 3.3. A Btk. 160. § (1) bekezdése szerint, aki mást megöl, büntetett követ el. A bűncselekmény súlyosabban büntetendő, ha az emberölést nyereségvágyból [Btk. 160. § (2) bekezdés b) pont], illetve, ha különös kegyetlenséggel [Btk. 160. § (2) bekezdés d) pont] követik el.

[55] Az emberölés nyitott törvényi tényállás, megállapításához az alanyi oldal hiánytalan megvalósulása, az elkövetői magatartás és az eredmény között okozati összefüggés fennállása szükséges.

[56] A Btk. 164. § (1) bekezdése szerint, aki más testi épségét vagy egészségét sérti, testi sértést követ el. A (8) bekezdés alapján a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a testi sértés életveszélyt vagy halált okoz.

[57] Az I. rendű terhelt által hivatkozott Btk. 164. § (8) bekezdésében írt halált okozó testi sértés megállapításának feltétele kettős. Elsődleges feltétel, hogy az elkövetési magatartás szándékos testi sértést valósítson meg, míg másik feltétele, hogy a szándékos testi sértési cselekménnyel okozati összefüggésben következzen be a sértett halála.

[58] Mivel a szándékos emberölés és a halált okozó testi sértés is szándékos elkövetési magatartással valósul meg és mindkét cselekmény megvalósulásának törvényi előfeltétele az elkövetési magatartás és az eredmény közötti okozati összefüggés, elhatárolásuk az elkövetőnek a cselekmény véghezvitele időpontjában fennálló konkrét tudattartalma alapján történhet.

[59] Felülvizsgálati eljárás során a felülbírálatnak egyaránt tárgya a tényállásszerűség (tárgyi okozatosság) és a bűnösség kérdése (alanyi okozatosság). Az okozatosságnak az elkövetési magatartás (bántalmazássorozat) és az eredmény (a sértett halála) között kell fennállnia. Ez azt jelenti, hogy az elkövetési magatartás indítja el azt az oksági folyamatot, amely végül az eredmény bekövetkezéséhez vezet.

[60] Az okozati összefüggéssel kapcsolatban az ítélkezési gyakorlatban általánosan elfogadott a „conditio sine qua non”, a feltételek egyenértékűségének elve. Ennek lényege az, hogy a kiváltó ok nélkül a későbbi eredmény nem következett volna be; a későbbi eredményhez vezető minden szükségesnek bizonyult feltétel egyenértékű.

[61] Ehhez képest az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy a terheltek a sértettet annak értékei megszerzése végett keresték fel, az abban való megállapodás tudatában, hogy az erőszak alkalmazása sem kizárt. Az I. rendű terhelt az ajtót betörte, a vele szembe érkező sértettet két ököllel mellbe ütötte, aki ettől elesve fejét beütötte és eszméletét veszítette. Ezt követően az I. rendű terhelt volt az is, aki az eszméltéhez tért sértettet jobb talppal arcul rúgta, melytől a sértett ismételten elájult, majd a magához tért sértettet mellbe ütötte, fejét lefogta míg a III. rendű terhelt a sértett szemét megszurta és tenyerével bal oldali bordáit többször megütötte, majd e terhelttel együtt többször megrúgva akarta megtudni, hogy a sértett a pénzét hol tárolja. Az I. rendű terhelt – a II. rendű terhelttel együtt – porcelántányérokat és poharakat dobáltak a sértett fejébe, és az I. rendű terhelt férfi társaival együtt ejtette a sértett mellkasára az 55 kg tömegű fa étkezőasztalt. Mindezek a sértett testszerte többszörös töréssel, zúzódással járó sérülését okozták, a tüdőzúzódásból és mellúri vérgyülem miatti fulladás vezetett a sértett halálához.

[62] A jogerős tényállás alapján tehát – mely szerint a terheltek távozását követően a sértett halála 20, de legfeljebb 60 perccel bekövetkezett – vitathatatlan, hogy a terheltek – így az I. rendű terhelt – cselekménye, azaz a bántalmazás és a sértett halála mint eredmény közötti okozati összefüggés aggálytalanul megállapítható.

[63] A bűncselekmény alanyi oldalának (bűnösség) vizsgálata jelen ügyben a következőket jelenti.

[64] A Btk. 7. §-a szerint szándékosan követi el a bűncselekményt, aki magatartásának lehetséges következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.

[65] A Btk. 8. §-a szerint gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában; úgyszintén az is, aki e következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta.

[66] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása.

[67] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki stb.) tényből következtetéssel ragadható meg, és mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére és a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, ami pedig a jogkérdés.

[68] A terhelt tudattartalmának vizsgálatakor elsődlegesen arra kell választ kapni, hogy annak volt-e értelmi eleme, azaz az előrelátás lehetősége fennállt-e, ha igen, ahhoz milyen érzelmi viszonyulás társult.

[69] Az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 3/2013. Büntető jogegységi határozat I.1. pontja szerint az emberölés esetén az elkövető tudata átfogja a sértett halála bekövetkezésének lehetőségét, és ezt kívánja (egyeses szándék), vagy ebbe belenyugszik (eshetőleges szándék). Ezzel szemben a halált okozó testi sértés esetében az elkövető szándéka csupán testi sérülés előidézésére irányul, az eredmény tekintetében csak a gondatlansága állhat fenn. Ez utóbbi bűncselekmény kapcsán az elkövető tudatában – a tőle elvárható figyelem, körültekinvés elmulasztása miatt – fel sem merül a halálos eredmény bekövetkezésének a lehetősége, vagy ha igen, azt nem kívánja, nem nyugszik bele abba, hanem könnyelműen bízik annak elmaradásában.

[70] A tényállásból kitűnően a konkrét elkövetés egyes tényei jelentőséggel bírnak, mint a sértett pénze megszerzésének célzata, a sértett kitartó, még eszméletlen állapotában is történt többszöri bántalmazása testi erővel, ütésekkel, rúgásokkal, valamint eszközökkel, elsősorban életfontosságú szerveket tartalmazó részekben, különösen fején és felsőtestén, amelyek köztudomásúan a sértett halálához vezető sérüléseket eredményezhetnek, mint ahogy az is, hogy a terheltek a sértettet azt követően hagyták magára, hogy az már nem adott életjelet. A bántalmazás megítélését ugyanakkor nem befolyásolja, hogy a tényállás szerint az étkezőasztal az I. rendű terhelt kezéből történt kicsúsztatása folytán esett körülbelül 50 cm magasságról a sértett mellkasára, hiszen az étkezőasztal, akárcsak a többi eszköz használata a sértett bántalmazásának szerves részét képezte.

[71] Mindezen alanyi és tárgyi tényezők – minden más lehetőséget kizáróan – arra utalnak, hogy az I. rendű terhelt szándéka a sértett életének kioltására irányult, azaz a terhelten ölési szándék vezette. Az I. rendű terhelt a sértett halála bekövetkezésének lehetőségébe nem csupán belenyugodott, hanem – a feletti féktelen indulatában, hogy a sértett pénze utáni kutatás eredménytelen maradt – azt kifejezetten kívánva, vagyis egyeses szándékkal cselekedett.

[72] Minderre indokolásában – egyébiránt helyesen – a másodfokú bíróság is kitért {másodfokú ítélet [194]-[195]}.

[73] 3.4. A terheltek a felülvizsgálati indítványaikban a halálos eredményre vezető bántalmazásban, a II. rendű terhelt a sértett értékeinek elvételében való részvételre tett kifogásaikkal valójában a terhelttársakkal való szándékegység megállapítását is sérelmezték.

[74] A bűncselekmény tettese az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja [Btk. 13. § (1) bekezdés], a társtettesek pedig azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg [Btk. 13. § (3) bekezdés].

[75] A társtettségnek alapvetően két ismérve van: tárgyi oldalon a bűncselekmény közös megvalósítása, alanyi oldalon pedig az a tudat, hogy az elkövetési tevékenységek egymást kiegészítik.

[76] Az elkövető (így a társtettes) választja meg mindig magatartásának módját, ami – értelemszerűen – helyzeti előnyéből fakadó lehetőség. Ha nem korlátozza a külvilág számára világosan, és a másik elkövető számára kifejezetten saját magatartása hatókörét, akkor az egyidejű, azonos térben, egymás észrevehető, elérhető – ekként közvetlen – közelségében kifejtett elkövetői (tettesi és részesi) magatartások kölcsönösen szándékegységben vannak.

[77] Ilyen külvilágbeli, fizikai feltételek mellett ugyanis – önmagában az érzékszervek természetes működése általi (s ekként szubjektíve sem befolyásolható) felfogóképességből adódóan – nincs észszerű alapja, és ennél fogva indoka annak a következtetésnek, hogy az

elkövető magatartásának tudattartalma nem fogja át a másik elkövető magatartását [Kúria Bfv.III.36/2018/7. (BH 2019.36.)].

[78] A társtetteség megállapításához szükséges szándékegységnek nem feltétele az előzetes megállapodás, szóbeli megegyezés. A tett közös végrehajtásában megmutatkozó egyetértés a cselekmény helyszínén, a véghezvitel során is létrejöhet.

[79] A közös elkövetés többféle együttes magatartást is jelenthet, ide tartozik az is, ha a társtettesek közvetlen egymást követően, térben és időben lényegében egyszerre valósítják meg a törvényi tényállást.

[80] Az irányadó tényállás pedig egyértelműen azt rögzíti, hogy a felülvizsgálati indítványokkal érintett terheltek és a III. rendű terhelt a sértett értékei megszerzésének célzatából fakadóan egymás jelenlétében, illetve egymás cselekvőségét kiegészítve vettek részt a sértett különböző módozatú bántalmazásában, ekként az, hogy egymás előtt tudott volt a másik terhelttárs cselekvősege, alappal nem vitatható.

[81] Ehhez képest a társtettesi elkövetői minőség alól csak az mentesülhet, aki társa felismerhető szándékos tevékenységétől annak észlelésekor nyomban elhatárolja magát, és az elkövetés helyszínéről nyomban eltávozik. Ha azonban a kinyilvánított szándékot valóra váltó együttműködő a jelenlétet választja, akkor annak megfelelően felel társtettesként.

[82] Az az elkövető ugyanis, aki bizonytalan a történések kimenetelében, választhatja, hogy elmegy. Ha viszont ott marad, akkor tudatában van annak, hogy olyan cselekvés része, ami nem határolt, nem limitált sem általa, sem más által. Erre vonatkozó, külvilágban felismerhető magatartás hiányában utóbb sem hivatkozhat – a ténybeliség ellenében – eredményesen arra, hogy kevesebbet gondolt a másik elkövető szándékáról [Kúria Bfv.III.36/2018/7. (BH 2019.36.)].

[83] A tényállásban pedig ilyen – a saját szándékát egyértelműen kifejező, a másik szándékához képest korlátozó – magatartás sem I. rendű, sem II. rendű terhelt részéről nincs.

[84] Társtettesként felelnek az elkövetők az eredményért, ha a sértettet egymás tevékenységéről tudva, akarategységben, közösen bántalmazzák. Ez esetben nincs jelentősége, hogy a több elkövető közül a súlyos sérülést ténylegesen ki okozta, a bekövetkezett eredményre figyelemmel kell büntetőjogi felelősségüket megállapítani [Kúria Bfv.III.430/2017/7. (BH 2017.357.II.)].

[85] Mindezt a másodfokú bíróság ugyancsak részletesen megindokolta {másodfokú ítélet [206]-[210]}.

[86] 3.5. A 3/2013. Büntető jogegységi határozat II/2. pontja szerint az emberölés akkor minősül nyereségvágyból elkövetettnek, ha közvetlen anyagi előny megszerzésére irányul. Közömbös, hogy az elkövető által elérni kívánt vagy ténylegesen megszerzett vagyoni előny életszükséglet, káros szenvedély vagy erkölcsileg meg nem alapozott igény kielégítését szolgálja.

[87] Befejezettségéhez elegendő az ilyen indítóok megléte és a sértett halálának bekövetkezése, de nem feltétel, hogy az elkövető az anyagi előnyt, a vagyoni hasznot ténylegesen megszerezze.

[88] Az irányadó tényállás szerint a terheltek a sértett pénzének megszerzése érdekében mentek a sértetthez, miután fiatalok V. rendű terhelt állította, hogy a sértett jelentős mennyiségű pénzt tart otthon és felvetette, hogy azt megszerezhetik. A terheltek – így II. rendű terhelt is – I. rendű és III. rendű terhelt vezetésével mentek a sértett házához, közös egyetértéssel abban, hogy akár erőszakot is alkalmaznak. A sértett házában valamennyien kutattak, majd a sértettől összegyűjtött értékkel közösen távoztak.

[89] Következésképpen – az irányadó tényállás alapján – a közvetlen vagyoni előny meg sem kérdőjelezhető, a nyereségvágyból elkövetés minősítő körülményének megállapítása – a felülvizsgálati indítványokat előterjesztő terheltek tekintetében – törvényes [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont].

[90] 3.6. A különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés megállapításánál elsősorban emberiességi, valamint erkölcsi szempontok a meghatározók. A különös kegyetlenség fogalma alá az átlagosat lényegesen meghaladó szenvedéssel járó, rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, gátlástalanul, az emberi méltóság mély megalázásával vagy az elkövető emberi mivoltából kivetkőzve véghez vitt ölési cselekmények vonhatók. Elsősorban a sértettnek okozott sérülések száma, súlya és jellege alapján állapítható meg, ezekből általában következtetés vonható az elkövetés embertelenségére (3/2013. Büntető jogegységi határozat II/4. pont).

[91] Az elkövető tudatának az elkövetés idején át kell fognia a végrehajtás különös kegyetlenségét. Az elkövető ezzel kapcsolatos tudattartalmára a sérülések számából, a bántalmazás hosszan tartó, elhúzódó voltából, a sértett látható szenvedéséből, illetőleg a sértettnek a végrehajtás ideje alatt tanúsított magatartásából vonható következtetés.

[92] Ehhez képest az emberölés akkor minősül különös kegyetlen módon elkövetettnek, ha a cselekmény végrehajtása az élet kioltásához rendszerint szükséges kegyetlenséget meghaladó, rendkívüli embertelenséggel történik, és a cselekmény a sértettnek olyan testi szenvedést vagy lelki gyötrelmet okoz, amely az ember életének kioltásával általában együtt járó szenvedést, gyötrelmet is lényegesen meghaladja.

[93] Nem az elkövető érzületének (rideg, szenvtelen, kiszámított magatartásának), hanem az ölés módjának kell különös fokban kegyetlennek lennie.

[94] E minősítő körülmény esetében nem csupán a fizikai ráhatással járó fájdalomérzetnek van jelentősége, hanem annak a lelkiállapotnak is, amibe az elkövetés folytán a sértett került. Nyilvánvaló többletgyötrelmet jelent az olyan elkövetési magatartás, ami elsőpró ereje, szakadatlansága folytán teljes reménytelenségbe űzi a sértettet, aki így saját halála szörnyűségét nem csak fizikailag szenved el, hanem azt át is éli [Kúria Bfv.III.363/2020. (BH 2021.189.)].

[95] Jelen esetben – ahogyan azt az irányadó tényállás rögzíti – a sértettet az I. rendű és a III. rendű terheltek külön, de részben egymást követően, egymás jelenlétében bántalmazták, amibe bekapcsolódott a II. rendű terheltek is, melynek során a sértettnek számos sérülést okoztak.

[96] A terheltek a kitartó, durva, főleg a sértett fejét és felsőtestét célzó bántalmazást részben eszközökkel valósították meg, mely során fiók, kés, porcelán tányér, pohár használatára is sor került, végül a sértett fejére a III. rendű terheltek mikrohullámú sütőt ejtett, a férfi terheltek pedig az 55 kilogramm tömegű asztalt ejtették a sértett mellkasára. Mindeközben a sértett életben volt, és testszerte nagyszámú – közel 30 rendbeli – sérülést szenvedett el; a kétoldali sorozat-bordatörés súlyos tüdőzúzódást és mellúri vérgyülemet eredményezett, amelyek végeredményben – a terheltek távozása után, a bántalmazás elszívódását követően 20-60 perc elteltével – a sértett jelentős testi és lelki gyötrellemmel járó fulladásos halálához vezettek.

[97] Rámutat a Kúria, hogy a sértettet érő szenvedés jóval erőteljesebb, ha az elkövető úgy hajtja végre az ölési cselekményt, hogy közben eleve kilátástalanná teszi, illetve letöri a sértett védekezését, ami egyben a véghezvitel elhúzódását is jelenti.

[98] Jelen esetben a sértettnek a terheltek által létrehozott és folyamatosan fenntartott kiszolgáltatottságában szükségképpen szembe kellett néznie azzal is, hogy a terheltekkel

szemben, számbeli fölényük és kitartó bántalmazásukkal szemben hosszabb távon eredményesen védekezni nem lesz képes, így az a halálához fog vezetni.

[99] Terhelt oldalról a végrehajtás különösen kegyetlen módját a bántalmazások számára és jellegére tekintettel a már védekező sértett további újabb és újabb egyre drasztikusabb sérelem okozása támasztja alá.

[100] Ezen körülmények alapján megállapítható, hogy I. rendű és II. rendű terhelt magatartása az élet erőszakos elvételével rendszerint együtt járó szenvedést lényegesen meghaladta, következésképpen az élet elleni cselekmény különös kegyetlenséggel elkövetettként minősítése – mindkét terhelt tekintetében – törvényes [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont].

[101] 4. Felülvizsgálatban a jogerős ítéletben kiszabott büntetés önmagában nem, hanem csak feltételhez kötötten vizsgálható; téves minősítés vagy más anyagi jogszabálysértés hiányában a kiszabott büntetés neme és mértéke felülvizsgálat tárgya nem lehet; amennyiben a minősítés törvényes és a büntetés egyéb anyagi jogszabályt sem sért, a mérlegelési jogkörben, törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke a felülvizsgálati eljárásban nem támadható [Kúria Bfv.I.1.502/2016. (BH 2017.219.II.), Kúria Bfv.I.415/2016. (BH 2016.264.II.)].

[102] Jelen ügyben I. rendű terhelt indítványának a téves minősítésre hivatkozása továbbá a felülvizsgálati indítványokban a minősítő körülmények megállapításának vitatása [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpont] nem vezetett eredményre, ekként a büntetés mértéke önmagában már nem lehetett felülvizsgálat tárgya.

[103] 5. Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen eljárási szabálysértés miatt is kétségtelenül helye van [Be. 648. § b) pont]. Eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány azonban kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdésében felsorolt esetekben terjeszthető elő.

[104] 5.1. I. rendű és II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványukban egyaránt az indokolási kötelezettség megsértését rótták fel eljárási szabálysértésként az alapügyben eljárt bíróságoknak, I. rendű terhelt védője észrevételében ugyanezen terhelti kifogáshoz a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontját hívta fel jogszabályi alapként.

[105] Az indokolási kötelezettség megsértése 2018. július 1. napjától nem felülvizsgálati ok.

[106] Az indokolási kötelezettség körébe a hatályos Be. szerint feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértést – egyben felülvizsgálati okot – az indokolás egyetlen azon hibája valósíthat meg, ha az ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes [Be. 608. § (1) bekezdés f) pont].

[107] A terheltek által előterjesztett indítványok tartalma azonban ennek a felülvizsgálatra vezető oknak nem felel meg.

[108] A Be. 451. § (5) bekezdése szerint a határozat részét képező indokolás a bíróság által megállapított, a döntés alapjául szolgáló, jelentős tényeket és körülményeket, valamint határozat alapjául szolgáló jogszabályokat tartalmazza.

[109] Ekként az indokolás rendeltetése

– egyfelől a döntés, tehát valamely rendelkezés (jogkövetkeztetés) ténybeli alapjának rögzítése (a tényállás),

– másfelől számadás a döntéshozatali tevékenységről (a tényálláson kívüli indokolás).

[110] Különbséget kell tenni tehát az ítélet indokolási részében rögzített tényállás és a tényálláson kívüli indokolás között. A tényállás azon, a bíróság által lefolytatott bizonyítási

eljárásban megállapított történeti tények összessége, melyen a rendelkező részben a büntetőjogi főkérdések – büntetőjogi felelősség, cselekmény minősítése, büntetés – kapcsán rögzített jogkövetkezés alapszik. Amennyiben az indokolás tényállási része és a rendelkező rész között ellentét áll fenn, az anyagi jogi hiba; ha pedig az az anyagi jogi hiba a bűnösség megállapítását vagy a cselekmény minősítését és ezen keresztül vagy önmagában a büntetést érinti, úgy emiatt anyagi jogi alapon – a Be. 649. § (1) bekezdés a) vagy b) pontja alapján – van helye felülvizsgálatnak.

[111] Az indítványban megjelölt eljárási szabálysértés megállapítására pedig csak az vezethet, ha a rendelkező rész (jogkövetkeztetés) és a tényálláson kívüli indokolás áll egymással ellentétben (Kúria Bfv.III.868/2012/14.). Ennek az ellentétnek pedig a büntetőjogi főkérdések – a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása – tekintetében kell fennállnia a rendelkező rész és az indokolás között (Kúria Bfv.II.928/2022/3., Bfv.I.1276/2020/2.).

[112] Jelen ügyben azonban az indítványozók a jogerős ítélet rendelkező részének és indokolásának feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértésként értékelhető ellentétére ténylegesen nem is hivatkoztak.

[113] Az indítványok ugyanis maguk sem állították, hogy a másodfokú bíróság a terheltek bűnösségének kimondását meg nem változtató rendelkező részben írtakkal ellentétesen, indokolásában a felmentő vagy eljárásmegszüntető rendelkezés meghozatalának szükségessége mellett érvelt volna. Ilyen megállapítást pedig éppen arra tekintettel nem tett és nem is tehetett, miután a másodfokú bíróság döntése kétségtől egyetértő volt az elsőfokú bíróság döntésével a bűnösség és a szankcióalkalmazás szükségessége tekintetében, továbbá ítélete indokolása is egy irányba mutató a rendelkező részben foglalt döntésével.

[114] A másodfokú bíróság korántsem állította, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítása logikailag hibás, a bűnösségre vont következtetése a felülvizsgálati indítvánnyal érintett terheltek tekintetében téves volna. Ezzel ellenkezőleg az elsőfokú bíróság tényállásának részbeni megalapozatlanságának kiküszöbölését követően a bűnösség mellett állást foglaló elsőfokú bíróság érvelésével is egyetértett, amely mentén mindkét terhelt – felülvizsgálati indítványból is kiolvasható – bűnfelelősséget teljes egészében hárító védekezését elvetette {másodfokú ítélet [175], [191]}.

[115] Az indítványok valójában az ítélet indokolása és a terheltek saját elvárásai közötti ellentétet állították, amikor arra hivatkoztak, hogy az abban értékelt körülmények – érdemben – nem adtak volna alapot a rendelkező részbeni bűnösségmegállapításra. Ez azonban nem eljárási szabálysértés kifogásolása, hanem – amint azt a Kúria fentebb már kifejtette – a bűnösség megállapításának anyagi jogi alapú támadása, amely esetében a felülvizsgálat oka a Be. 649. § (1) bekezdése alá tartozik.

[116] Az indítványok ezen részükben – lényegüket tekintve – részben az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésben foglaltak megismétlése és a bizonyítékok saját nézőpontú értékelése alapján, annak hiányosságai és tévesége állításával veti fel a büntetőjogi felelősség kérdésében való eltérő eredmény lehetőségét, illetve kéri számon az indokolási kötelezettsége teljesítését.

[117] 5.2. Nem vizsgálhatóak felülvizsgálatban érdemben az I. rendű terheltnek a nyomozás során elkövetett eljárási szabálysértéseket érintő kifogásai sem.

[118] A nyomozati eljárás esetleges hibái vagy hiányosságai vizsgálatára sincs felülvizsgálatban törvényes lehetőség. A vádemelést megelőzően történt eljárási szabálysértés fogalmilag soha nem lehet felülvizsgálat tárgya [Kúria Bfv.I.1.276/2014/9. (BH 2015.154.), EBH 2013.B.23., EBD 2012.B.31., EBH 2011.2299.]. Ekként a nyomozás során esetlegesen

törvénysértő módon lefolytatott vagy elmulasztott nyomozási cselekmények – így a helyszíni kihallgatás és a helyszíni szemle lefolytatásának módjával összefüggően megfogalmazott kritikák – felülvizsgálat alapjául nem szolgálhatnak. Ezek – megvalósulásuk esetén – relatív eljárási szabálysértések, amelyek nem tartoznak a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt és a Be. 649. § (2) bekezdés d) pont második fordulója szerint felülvizsgálat alapjául szolgáló eljárási szabálysértések körébe (Kúria Bfv.II.92/2019/9.).

[119] A terheltek felülvizsgálati indítványában eljárási szabálysértésként megjelölt okok tehát érdemben e jogcímen nem voltak vizsgálhatók.

[120] Mindezek alapján a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – az I. rendű és a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványának – a Be. 660. § (1) bekezdésének megfelelően tartott tanácsülésen, a Be. 655. § (2) bekezdésében meghatározott összetétel szerint eljárva – nem adott helyt és a megtámadott határozatokat az I. rendű és a II. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[121] *A döntés elvi tartalma*

1. Nyerességvágyból, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölést valósítanak meg a terheltek, ha az általuk rablási célzattal kifejtett, fejre és felsőtesttájékra irányuló, részben eszköz használatával, összesen 28 rendbeli sérülést (köztük szemgödör- és orrcsonttörést és sorozatbortatórést) eredményező bántalmazás okozza a sértett halálát.

2. A terheltek magatartása szándékegységet tükröz, ha azon előzetes megállapodást követően, hogy a sértett pénzét akár erőszakkal is megszerzik, az egy adott időben és helyen, részben egymást követően, illetve egymás jelenlétében bántalmazott, a bántalmazás folytán ellenállásra képtelen sértett dolgait közösen veszik el.

[122] IV. A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdésére tekintettel nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulója zárja ki.

[123] Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria – a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén – az ugyanazon jogosult által ismételten, illetve azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2025. május 8.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró, Dr. Nagy Antal s.k. bíró